

Rambam Hilchot Shabbat 29; 1

It is a positive Mitzvah from the Torah to sanctify the day of Shabbat with words, as the verse states: "Remember the day of Shabbat to sanctify it". In other words, remember it with praise and sanctification. And one must remember it when Shabbat begins and when it ends. At the beginning with kiddush, and at the end with Havdalah.

רמב"ם הלכות שבת פרק כט הלכה א
מצות עשה מן התורה לקדש את יום השבת בדברים שנאמר (שמות כ) זכור את יום השבת לקדשו, כלומר זכרוהו זכירת שבת וקידוש, וצריך לזכרו בכניסתו וביציאתו, בכניסתו בקידוש היום וביציאתו בהבדלה.

Talmud Nazir 3b - 4a

The verse states: "The Nazir may not drink from wine or any grape drink"... This comes to forbid him even from wine which is a Mitzvah.

What is that? Kiddush and Havdalah. But they are already obligated by an existing oath from Mount Sinai!

תלמוד בבלי מסכת נזיר דף ג: - ד.
אמר קרא: (במדבר ו) מיין ושכר יזיר... לאסור יין מצוה כיון הרשות. מאי היא? קדושתא ואבדלתא. הרי מושבע ועומד עליו מהר סיני!

Hamefaresh Nazir 4a

But they are already obligated by an existing oath from Mount Sinai - As it states: "Remember the day of Shabbat." Remember it with wine.

המפרש מסכת נזיר דף ד.
הרי מושבע ועומד עליו מהר סיני הוא - דכתיב זכור את יום השבת לקדשו זכרהו על היין.

Tosefot Nazir 4a

What is that? Kiddush and Havdalah

- Since Kiddush on Shabbat is a Torah law, therefore how could the Nazirut override it. But this is difficult ... Therefore it seems to Rabbeinu Tam that the correct reading of the Gemara is as a question: 'Is it obligated by an existing oath from Mount Sinai?' In other words, why do I need a specific verse to forbid the Nazir from Mitzvah wine - is it obligated from Sinai? Even though kiddush is a Torah commandment, but using wine is not a Torah obligation, and the verse is only an *asmachta*.

תוספות מסכת נזיר דף ד.
מאי היא קידושא ואבדלתא מושבע ועומד מהר סיני הוא - דקדוש היום דאורייתא ואיך תחול עליו נזירות וקשה דאדרבה להכי איצטריך קרא מיותר לומר דחייל עליה נזירות ועוד קשה מאי משני בתר הכי כגון שנשבע לשתות וחזר ונדר בנזיר דאתיא נזירות וחייל אשבועה מ"מ תקשי לו הרי מושבע ועומד מהר סיני כלומר דאין מושבע ועומד גדול מזה שנשבע לשתות ועוד קשה דקדוש היום לאו דאורייתא הוא דנהי נמי דכתיב זכור ודרשינן זכרהו על היין אסמכתא הוא לכ"נ לר"ת דגרסינן בתמיה וכי מושבע ועומד מהר סיני כלומר ל"ל קרא מיותר לאסור יין מצוה וכי מושבע וכו' דנהי דקידוש היום דאורייתא על היין לאו דאורייתא דזכרהו על היין אסמכתא.

Rambam Shabbat 29; 6

It is a Rabbinic command to make kiddush and Havdalah on wine.

רמב"ם הלכות שבת פרק כט הלכה ו
מדברי סופרים לקדש על היין ולהבדיל על היין.

Rabbi

Sedley

Halacha

Shabbat Laws

SHIUR 4

Rabbi David Sedley

Talmud Bavli Pesachim 106a

"Remember the day of Shabbat to sanctify it" - remember it on wine when it begins. From here I only learn the obligation for the evening. From where do I learn the obligation for kiddush during the day? The verse states "Remember the day of Shabbat. In the morning what blessing does one make? Rav Yehuda says, *Borei Pri Hagafen*.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קן.

זכור את יום השבת לקדשו - זוכרהו על היין בכניסתו. אין לי אלא בלילה, ביום מנין - תלמוד לומר זכור את יום השבת. ביום מאי מברך? - אמר רב יהודה: בורא פרי הגפן.

Women are also Obligated in Kiddush**Shulchan Aruch OC 271; 2**

Women are obligated in Kiddush, even though it is a positive time-bound Mitzvah (meaning a Mitzvah dependent on a certain time) because *zachor* (Shemot 19; 8) is connected to *shamor* (Devarim 5; 12), and since women are obligated in *shamor*, they are also obligated in *zachor*. Women can fulfil the Mitzvah on behalf of men, since they are both equally obligated from the Torah.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רעא סעיף ב

נשים חייבות בקידוש אע"פ שהוא מצות עשה שהזמן גרמא (פי' מצות עשה התלויה בזמן), משום דאיתקש זכור (שמות יט, ח) לשמור (דברים ה, יב) והני נשי הואיל ואיתנהו בשמירה איתנהו בזכירה ומוציאות את האנשים הואיל וחייבות מן התורה כמותם.

Requirements for Kiddush**Talmud Bavli Brachot 51a**

Rabbi Zeira said in the name of Rabbi Abahu, and others say it was taught in a Baraisa: Ten things are said about the cup of Bracha; it requires washing and cleaning, undiluted, full, crowned and surrounded, take it in two hands and place it in the right hand, raise it one tefach off the ground and look at it. Some say also send it as a gift to the other members of the family. Rabbi Yochanan said: We only have four requirements, washing, cleaning, undiluted and full.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נא.

אמר רבי זירא אמר רבי אבהו, ואמרי לה במתניתא תנא, עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה: טעון הדחה, ושטיפה, חי, ומלא, עיטור, ועיסוף, נוטלו בשתי ידיו, ונתנו בימין, ומגביהו מן הקרקע טפח, ונתן עיניו בו; ויש אומרים: אף משגרו במתנה לאנשי ביתו. אמר רבי יוחנן, אבו אין לנו אלא ארבעה בלבד: הדחה, שטיפה, חי, ומלא.

Shulchan Aruch OC 271; 10

A person says kiddush on a full cup of wine, that is not blemished. It requires all of the laws of the cup of bentsching. One says 'Vayachulu' standing, then sits down for 'Boreh Pri Hagafen', and then makes kiddush. [Rama] A person may stand while saying kiddush, though it is more correct to sit. The custom is to sit even when saying 'Vayachulu', just to stand up for the first part of it in honour

שולחן ערוך אורח חיים סימן רעא סעיף י

מקדש על כוס מלא יין שלא יהיה פגום, וטעון כל מה שטעון כוס של בהמ"ז, ואומר ויכלו מעומד, ואח"כ אומר בפה"ג ואח"כ קידוש. הגה: ויכול לעמוד בשעת הקידוש, ויותר טוב לישב (כל בו); ונוהגים לישב אף בשעה שאומר ויכלו, רק כשמתחילין עומדין קצת לכבוד השם כי מתחילין יום הששי ויכלו השמים ונרמז השם בר"ת. וכשמתחיל יתן עיניו בנרות (מהרי"ל ושכל טוב), ובשעת הקידוש בכוס של ברכה, וכן נראה לי. ע"ל סימן קפ"ג סעיף ד'.

Rabbi

Sedley

Halacha

Shabbat Laws

SHIUR 4

Rabbi David Sedley

of G-d's name which is the first letters of the words 'Yom Hashishi Vayachulu Hashamayim'. When starting one should look at the candles, and while making kiddush look at the cup. This is what appears correct to me.

Shulchan Aruch OC 271; 13

A person must drink from the cup of kiddush a *malei lugmav* ('cheekful'), in other words, enough so that if it were pushed to one side of the mouth it would look as though his cheek was full, and this amount is the majority of a *revi'it* (86cc).

שולחן ערוך אורח חיים סימן רע"א סעיף יג
צריך לשתות מכוס של קידוש כמלא לוגמיו, דהיינו כל שיסלקנו לצד אחד בפיו ויראה מלא לוגמיו, והוא רובו של רביעית.

Shulchan Aruch OC 269; 1

The custom is to make kiddush in the Synagogue, but the person who makes kiddush there should not taste the wine, but rather give it to a child, since this is not kiddush followed by a meal. Really this kiddush was only established for the guests who eat and drink in the Synagogue, to fulfil their obligation. Nowadays, even though we don't eat in the Synagogue the custom still remains. This is the the reason for those places that still have the custom of saying kiddush in the Synagogue. However, it is preferable not to say kiddush in the Synagogue, and this is the custom in Eretz Yisrael. [Rama: The custom is to stand when reciting kiddush in Synagogue.]

שולחן ערוך אורח חיים סימן רסט סעיף א
נוהגין לקדש בבהכ"נ, ואין למקדש לטעום מין הקידוש אלא מטעימו לקטן, דאין קידוש אלא במקום סעודה (וע"ל סי' רע"ג). ומעיקרא לא נתקן אלא בשביל אורחים דאכלי ושתי בבי כנישתא, להוציאם י"ח, ועכשיו אע"ג דלא אכלי אורחים בבי כנישתא לא בטלה התקנה, זהו טעם המקומות שנהגו לקדש בבהכ"נ. אבל יותר טוב להנהיג שלא לקדש בבהכ"נ, וכן מנהג ארץ ישראל. הגה: ונהגו לעמוד בשעה שמקדשין בבית הכנסת.

Shulchan Aruch OC 271; 11

If there is only one cup of wine, one should use that for kiddush in the evening, and not drink from it, so as not to blemish it. Rather he should pour from it into a second cup and drink the kiddush wine from the second cup. The following day he can make kiddush on what remains in the first cup.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רע"א סעיף יא
אם אין לו אלא כוס אחד, מקדש בו בלילה ואינו טועם ממנו, שלא יפגימו, אלא שופך ממנו לכוס אחר וטועם יין של קידוש מהכוס השני, ולמחר מקדש במה שנשאר בכוס ראשון.

Mishna Brura 271; 51

From the second cup - The Magen Avraham agrees with the opinion of Tosefot that for kiddush the drinking needs to be from a cup which contains a *revi'it* of wine. Therefore it is more correct to first pour a bit from the first cup into a second cup, being careful to leave a *revi'it* in the

first cup, and then to drink malei lugmav from the first cup, and afterwards to return the wine from the second cup to the first cup, which removes the blemish from this cup. He may then use the cup again for kiddush provided it now contains a revi'it of wine. (Even though the Eliya Rabba disagrees and holds like the Shulchan Aruch, it is better to follow the opinion of the Magen Avraham)

Shulchan Aruch Orech Chaim 272; 4

One may make kiddush on white wine, though the Ramban does not allow it even b'dieved. However white wine may be used for Havdala (even according to the Ramban). The custom is like the first opinion.

Shulchan Aruch Orech Chaim 272; 9

In a place where there is no wine available, some say that one should make kiddush on alcohol or other beverages, apart from water. Others say that one shouldn't make kiddush. The Rosh is of the opinion that at night one should not make kiddush on alcohol, but rather on bread, and in the morning it is preferable to make kiddush on alcohol. In that case one should first say 'shehakol' and then hamotzei, because if they would first make hamotzei there would not be any recognisable difference. This opinion seems very reasonable.

Kiddush B'Makom Se'udah

Talmud Pesachim 100b-101a

Regarding people who make kiddush in Synagogue: Rav says that they have not fulfilled the Mitzvah of wine, but they have fulfilled the Mitzvah of kiddush. Shmuel says they have not even fulfilled the Mitzvah of kiddush. According to Rav, why do they make kiddush at home? For the other family members. According to Shmuel, why do they make kiddush in Synagogue? For the guests who eat, drink and sleep in the Synagogue. And Shmuel is consistent with himself, because he holds that kiddush must be said in the place when one eats.

משנה ברורה סימן רע"א ס"ק נ"א

(נא) מהכוס השני - ובמ"א הסכים לדעת התוספות דכוס של חובה צריך להיות הטעימה דוקא מכוס שיש בו רביעית יין וע"כ הנכון שיעשה כך ישפוך מתחלה מהכוס הראשון לתוך כוס אחר ויזהר שישאר בו רביעית יין ויטעם מהכוס הראשון כשיעור מלא לוגמיו ואח"כ ישפוך היין שבכוס אחר לתוך כוס זה דבזה נתקן פגימתו וכדלעיל בסימן קפ"ב סעיף ו"ז ויכול לקדש עליו אם יש בו עתה רביעית יין [ואף דבא"ר דחה דבריו וסובר דכעצת השו"ע עדיפא טפי עיין בתו"ש שיישב]:

שולחן ערוך אורח חיים סימן רע"ב סעיף ד

מקדשין על יין לבן, והרמב"ן פוסלו לקידוש אפי' בדיעבד, אבל מבדילין עליו, ומנהג העולם כסברא ראשונה.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רע"ב סעיף ט

במקום שאין יין מצוי, י"א שמקדשים על שכר ושאר משקין, חוץ מן המים. וי"א שאין מקדשין. ולהרא"ש, בלילה לא יקדש על השכר אלא על הפת, ובבקר יותר טוב לקדש על השכר, שיברך עליו שהכל קודם ברכת המוציא, שאם יברך על הפת תחלה אין כאן שום שינוי, ודברי טעם הם.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ק: - ק.

אותם בני אדם שקידשו בבית הכנסת. אמר רב: ידי יין - לא יצאו, ידי קידוש - יצאו. ושמואל אמר: אף ידי קידוש לא יצאו. אלא לרב, למה ליה לקדושי בביתיה? - כדי להוציא בניו ובני ביתו. ושמואל, למה לי לקדושי בבי כנישתא? - לאפוקי אורחים ידי חובתן, דאכלו ושתו וגו' בבי כנישתא. ואזדא שמואל לטעמיה, דאמר שמואל: אין קידוש אלא במקום סעודה.

Rashi Pesachim 100b

They have not fulfilled the Mitzvah of wine - that if they have wine to drink in their home they are obligated to make a separate bracha of borei p'ri hagafen. They are not covered by the bracha they made in Synagogue, since they have moved to a different location.

רש"י מסכת פסחים דף קא.

ידי יין לא יצאו - שאם יש להם יין לשתות בביתם - חייבין לברך בורא פרי הגפן, שאינם פטורין בברכת הכוס [לשתות] יין בלא ברכה, מאחר שעקרו ממקומן.
אין קידוש אלא במקום סעודה - ואם קידש ולא סעד לא יצא ידי קידוש.

Shulchan Aruch OC 273; 1

Kiddush must be in the place where one eats. In one room, from one corner to the other is considered the same place. Therefore if one made kiddush in one corner, and then decided to move to another corner to eat, even in a big hall, they do not need to say kiddush again. [Rama: From the house to the Succah is also considered like from one corner to another]. Some say that if you can see the place where you will eat, even if you will move from the house to the courtyard, you do not need to say kiddush again. Some say that even if you say kiddush in one place with the intention of eating in another place that is also good, provided that the two places are within one building, for example from one room to another, or from the roof to the ground floor. (And this is the Halacha).

שולחן ערוך אורח חיים סימן רעג סעיף א

אין קידוש אלא במקום סעודה, ובבית אחד מפנה לפנה חשוב מקום אחד, שאם קידש לאכול בפנה זו ונמלך לאכול בפנה אחרת, אפי' הוא טרקלין גדול, א"צ לחזור ולקדש. הגה: ומבית לסוכה חשוב כמפנה לפנה וי"א שכל שרואה מקומו, אפילו מבית לחצר, א"צ לחזור ולקדש. וי"א שאם קידש במקום אחד על דעת לאכול במקום אחר, שפיר דמי, והוא שיהיו שני המקומות בבית אחד, כגון מחדר לחדר או מאיגרא לארעא, (וכן עיקר).

Shulchan Aruch OC 273; 3

If a person made kiddush but did not eat, they have not fulfilled the Mitzvah of kiddush. [Rama: And one must eat the meal immediately following kiddush.]

שולחן ערוך אורח חיים סימן רעג סעיף ג

אם קידש ולא סעד, אפי' ידי קידוש לא יצא. הגה: וצריך לאכול במקום קידוש לאלתר.

Shulchan Aruch 273; 5

The Gaonim write that the concept of kiddush in the place of a meal can be fulfilled with even a small amount. Even if a person only drinks enough wine to obligate themselves in an 'after blessing' they have fulfilled the Mitzvah of kiddush, and they may then finish their meal in a different place. However, only eating bread or drinking wine works, but not eating fruit.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רעג סעיף ה

כתבו הגאונים הא דאין קידוש אלא במקום סעודה, אפי' אכל דבר מועט, או שתה כוס יין שחייב עליו ברכה, יצא ידי קידוש במקום סעודה וגומר סעודתו במקום אחר. ודוקא אכל לחם או שתה יין, אבל אכל פירות, לא.

Mishna Brura 273; 25

Drinks wine - and certainly eating cake made of one of the five species of grain, that this is more of a Shabbat meal than wine. But alcohol or any other kind of drink, even if it is the national drink, does not fulfil the Mitzvah of making a meal, since the only thing that really soothes the heart is wine. According to many Rishonim, one does not fulfil the concept of 'meal' with wine, and therefore one should only be lenient in exceptional circumstances.

משנה ברורה סימן רעג ס"ק כה

או שתה יין - וכ"ש אם אכל מיני תרגימא מה' מינים דיצא דהם חשיבי טפי לסעודת שבת מיין אבל שכר ושאר משקין אפילו אם היו חמר מדינה אין יוצא בהם במקום סעודה דלא סעיד הלב כמו יין. ועיין בחדושי הגרע"א ובתו"ש שהוכיחו דלכמה ראשונים אינו יוצא ידי קידוש במקום סעודה ע"י כוס יין וע"כ נראה שאין להקל בזה אלא במקום הדחק:

Cup for Kiddush**Iqrot Moshe OC3; 39**

Regarding paper cups and whether they may be used for kiddush. You had heard that I had said that it was forbidden to make kiddush in paper cups that are designed for a single use. This is true, based on Tosefot (Brachot 50), who say that one of the requirements for a cup of bracha is that the cup itself should be a complete *kli* (container). Even if only the base of the cup is broken, the cup is not kosher for kiddush.... It seems to me that a disposable cup, which is only for a single use, is even worse than a broken cup, since it has no importance at all, and is therefore not appropriate for kiddush. However, when there is no alternative perhaps one can be lenient. May you have a *chag kasher v'sameach*. Moshe Feinstein.

שו"ת אגרות משה חלק או"ח ג סימן לט

בדבר כוסות מנייר אם כשר לקידוש. הנה בדבר כוס לקידוש אם רשאי לעשות על כוס שנעשה מנייר שהוא כלי רק לשעה ששמע אשר אסרתי, אמת הדבר דהא התוספות מפרשים בברכות דף נ' ד"ה מודים וכן בשבת דף ע"ו כתבו זה בד"ה כדי בשם בני נרבנא דחי שנאמר בהדברים הצריכים בכוס של ברכה הוא שיהיה הכוס גופו כלי שלם ואיפסק כן בש"ע /או"ח/ סימן קפ"ג סעיף ג', וכתב המג"א סק"ה דאפילו נשבר רק בסיס שלמעלה נמי פסול אף שגוף הכוס שלם, וכוס של קידוש טעון כל מה שטעון כוס של בהמ"ז כדאיתא /או"ח/ בסימן רע"א סעיף י', אלמא דבעינן שיהא הכוס נאה שרק כוס כזה כשר לבהמ"ז ולקידוש, ורואה אני שכוס של נייר שהוא רק לשעה על פעם זה לבד הוא עוד גרוע דאין לו שום חשיבות שודאי אינו ראוי לבהמ"ז ולקידוש. אך כשליכא כוס אחר אולי יש להקל. ידידו המברכו בחג כשר ושמח, משה פיינשטיין.